

บทที่ 5

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงตัวประกอบของการตระหนักรู้ในอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้มีจำนวน 1,943 คน ประกอบด้วยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 658 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 636 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 649 คน โดยการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธี Multi Stage

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสำรวจการตระหนักรู้ในอาชีพซึ่งผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจาก Vocational Awareness Index โดย Lawrence E. Currie เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีข้อกระทง 88 ข้อ ซึ่งครอบคลุมตัวแปร 8 กลุ่ม คือ สังคม เศรษฐกิจ ครอบครัว ชุมชนสิ่งแวดล้อม การศึกษา เชื้อชาติ เพศ สมรรถภาพทางกาย และค่านิยม กลุ่มละ 11 ข้อ คำนวณหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือแบบความคงที่ภายในโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าเท่ากับ 0.87

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำคำตอบจากแบบสำรวจมาคำนวณหาค่ามัชฌิม เลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละตัวแปรในแต่ละประเภทของกลุ่มตัวอย่าง และทำการวิเคราะห์ตัวประกอบด้วยวิธีตัวประกอบภาพพจน์และหมุนแกนตัวประกอบแบบออร์โธโกนอล ด้วยวิธีแวนริแมกซ์

ข้อค้นพบ

ผู้วิจัยได้เสนอข้อค้นพบตัวประกอบของการตระหนักรู้ในอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2530 รวมทั้ง 3 ชั้น 1 กลุ่ม และแยกตามระดับชั้นชั้นละ 1 กลุ่ม ดังนี้

ตัวประกอบของการตระหนักรู้ในอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2530 พบว่ามีตัวประกอบที่สำคัญ 2 ตัวประกอบ ซึ่งได้จัดเรียงตัวแปรตามน้ำหนักตัวประกอบดังนี้

ตัวประกอบที่ 1 คำนิยม ประกอบด้วยตัวแปร 20 ตัวแปร คือ

1. งานที่ดีหมายถึงงานที่ข้าพเจ้ามีโอกาสเห็นผลสำเร็จที่เกิดจากความพยายามในการทำงานของตนเอง

2. งานที่ดีหมายถึงงานที่ข้าพเจ้าได้ทดลองใช้ความคิดและข้อเสนอแนะใหม่ ๆ

3. งานที่ดีหมายถึงงานที่ช่วยให้ข้าพเจ้ามีความสุข

4. งานที่ดีหมายถึงงานที่มีความมั่นคงถาวร

5. งานที่ดีหมายถึงงานที่ข้าพเจ้าทำเสร็จแล้ว ข้าพเจ้าสามารถรู้ผลงานได้

6. งานที่ดีหมายถึงงานที่มีรายได้พอเพียงกับค่าครองชีพ

7. งานที่ดีหมายถึงงานที่ให้สวัสดิการดี

8. งานที่ดีหมายถึงงานที่มีส่วนช่วยให้ข้าพเจ้ามีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่าปัจจุบัน

9. งานที่ดี หมายถึงงานที่ข้าพเจ้าต้องตื่นตัวทางสติปัญญาอยู่เสมอ

10. งานที่ดีหมายถึงงานที่ข้าพเจ้ามีโอกาสได้ก้าวไปสู่ตำแหน่งหัวหน้า

11. งานที่ดีหมายถึงงานที่มีหัวหน้างานที่มีความยุติธรรม

12. งานที่ดีหมายถึงงานที่ข้าพเจ้ามั่นใจว่า จะมียานบ้อนให้ทำอยู่เสมอ

13. งานที่ดีหมายถึงงานที่ข้าพเจ้ามีความรู้สึกว่าจะ เมื่อทำแล้วมีความสำเร็จลุล่วง

ไปด้วยดี

14. งานที่ข้าพเจ้าเป็นเจ้าของธุรกิจเอง ถือว่าเป็นงานที่ดีอย่างหนึ่ง

15. งานที่ดีหมายถึงงานที่มีส่วนช่วยให้ข้าพเจ้าได้ เข้าสังคมที่ดี

16. การที่จะได้งานที่ดีทำนั้น สุขภาพร่างกายของข้าพเจ้าต้องเป็นปกติ
17. งานที่ดีต้องการผู้ที่มีสมรรถภาพทางกายดี
18. ข้าพเจ้าควรมีความรู้พิเศษหลาย ๆ อย่าง จึงจะสามารถหางานที่ดีได้
19. การได้ผลการเรียนดี มีส่วนช่วยให้ข้าพเจ้าได้งานที่ดีทำ
20. งานที่ดีหมายถึงงานที่ข้าพเจ้าได้มีส่วนช่วยสร้างสรรค์ความเจริญให้สังคม

ตัวประกอบที่ 2 เพื่อนและเพื่อนบ้าน ประกอบด้วยตัวแปร 8 ตัวแปร คือ

1. ข้าพเจ้าจะทราบข่าวงานอาชีพต่าง ๆ ได้จากเพื่อนของข้าพเจ้า
2. เพื่อนบ้านของข้าพเจ้า มีส่วนช่วยแนะนำงานที่ดีให้แก่ข้าพเจ้า
3. เพื่อนของข้าพเจ้ามีส่วนช่วยข้าพเจ้าตัดสินใจเกี่ยวกับงานที่ดีได้
4. การพูดคุยกันในกลุ่มเพื่อน มีส่วนช่วยให้ข้าพเจ้าได้รู้จักงานที่ดี
5. ข้าพเจ้ารู้จักงานที่ดีได้ โดยดูจากงานที่เพื่อนบ้านทำ
6. เพื่อนบ้านของข้าพเจ้าจะช่วยหางานดี ๆ ให้ข้าพเจ้าได้
7. ข้าพเจ้าจะทราบข่าวเกี่ยวกับการรับสมัครงานได้จากเพื่อน ๆ ของข้าพเจ้า
8. ข้าพเจ้าจะสามารถหางานที่ดีได้ ถ้าทราบว่าเพื่อนของข้าพเจ้าได้ทำงานอะไรบ้าง

ตัวประกอบของการตระหนักรู้ในอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2530 พบว่ามีตัวประกอบที่สำคัญ 2 ตัวประกอบ ซึ่งได้จัดเรียงตัวแปรตามน้ำหนักตัวประกอบดังนี้

ตัวประกอบที่ 1 การศึกษาและสังคม ประกอบด้วยตัวแปร 14 ตัวแปร

1. ข้าพเจ้าควรมีความรู้พิเศษหลาย ๆ อย่าง จึงจะสามารถหางานที่ดีได้
2. บุคคลที่มีการศึกษาจะได้งานที่ดีทำง่ายกว่าคนที่ด้อยการศึกษา
3. การได้ผลการเรียนดี มีส่วนช่วยให้ข้าพเจ้าได้งานที่ดีทำ
4. สื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น ภาพยนต์ หนังสือพิมพ์ วารสาร จะมีส่วนช่วยให้ข้าพเจ้าเรียนรู้เกี่ยวกับงานที่ดีได้
5. ถ้าข้าพเจ้ามีความรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นแล้ว ข้าพเจ้าจะหางานที่ดีได้ง่ายขึ้น
6. พ่อแม่ของข้าพเจ้าควรพูดคุยกับข้าพเจ้าเกี่ยวกับงานอาชีพต่าง ๆ

7. ผู้หญิงก็จำเป็นจะต้องได้รับการศึกษาหรือการฝึกหัดพิเศษ เพื่อที่จะได้งานที่ดี
8. ผู้ชายและผู้หญิงต่างมีความปรารถนาที่จะได้งานที่ดีทำ
9. ผู้ที่มีการศึกษาเล่าเรียน เป็นผู้ที่สามารถมีงานอย่างหนึ่งอย่างใดทำ เป็นอาชีพได้
10. งานที่ดีหมายถึง งานที่ข้าพเจ้าได้มีส่วนช่วยสร้างสรรค์ความเจริญให้สังคม
11. ข้าพเจ้าควรศึกษาถึงขั้นอุดมศึกษา เพื่อที่จะได้มีโอกาสหางานที่ดีได้ง่ายขึ้น
12. งานที่ดีหมายถึงงานที่ช่วยให้ข้าพเจ้ามีความสุข
13. งานที่ดีหมายถึงงานที่ข้าพเจ้า มีโอกาสเห็นผลสำเร็จที่เกิดจากความพยายาม
ในการทำงานของตนเอง
14. งานที่ดี หมายถึง งานที่มีความมั่นคงถาวร

ตัวประกอบที่ 2 เพื่อนและเพื่อนบ้าน ประกอบด้วยตัวแปร 9 ตัวแปร คือ

1. เพื่อนบ้านของข้าพเจ้า มีส่วนช่วยแนะนำงานที่ดีให้แก่ข้าพเจ้า
2. ข้าพเจ้าจะทราบข่าวงานอาชีพต่าง ๆ ได้จากเพื่อนของข้าพเจ้า
3. เพื่อนของข้าพเจ้ามีส่วนช่วยข้าพเจ้าตัดสินใจเกี่ยวกับงานที่ดีได้
4. ข้าพเจ้าจะสามารถหางานที่ดีได้ ถ้าทราบว่าเพื่อนของข้าพเจ้าทำงานอะไรบ้าง
5. ข้าพเจ้ารู้จักงานที่ดีได้ โดยดูจากงานที่เพื่อนบ้านทำ
6. เพื่อนบ้านของข้าพเจ้าจะช่วยหางานดี ๆ ให้ข้าพเจ้าได้
7. การพูดคุยกันในกลุ่ม เพื่อน มีส่วนช่วยให้ข้าพเจ้าได้รู้จักงานที่ดี
8. ข้าพเจ้าจะทราบข่าวเกี่ยวกับการรับสมัครงานได้จากเพื่อน ๆ ของข้าพเจ้า
9. ข้าพเจ้าจะสามารถหางานที่ดีได้ โดยดูจากงานที่สมาชิกในครอบครัวทำ

ตัวประกอบของการตระหนักรู้ในอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ใน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2530 พบว่ามีตัวประกอบที่สำคัญ 2 ตัวประกอบ ซึ่งได้จัดเรียงตัวแปรตามน้ำหนักตัวประกอบดังนี้

ตัวประกอบที่ 1 ค่านิยมและการศึกษา ประกอบด้วยตัวแปร 20 ตัวแปร คือ

1. งานที่ดีหมายถึง งานที่ข้าพเจ้ามีโอกาสเห็นผลสำเร็จที่เกิดจากความพยายาม
ในการทำงานของตนเอง
2. งานที่ดีหมายถึง งานที่ข้าพเจ้าได้ทดลองใช้ความคิดและข้อเสนอแนะใหม่ ๆ

3. งานที่ตีความถึงงานที่ข้าพเจ้าต้องตื่นตัวทางสติปัญญาอยู่เสมอ
4. งานที่ตีความถึงงานที่ช่วยให้ข้าพเจ้ามีความสุข
5. งานที่ตีความถึงงานที่มีความมั่นคงถาวร
6. งานที่ตีความถึงงานที่ข้าพเจ้าทำเสร็จแล้วข้าพเจ้าสามารถรู้ผลงานได้
7. งานที่ตีความถึงงานที่มีรายได้พอเพียงกับค่าครองชีพ
8. ข้าพเจ้าควรมีความรู้พิเศษหลาย ๆ อย่าง จึงจะสามารถหางานที่ดีได้
9. งานที่ตีความถึงงานที่ข้าพเจ้ามั่นใจว่า จะมีงานบ่อนให้ทำอยู่เสมอ
10. งานที่ตีความถึงงานที่ข้าพเจ้ามีความรู้สึกว่าจะเมื่อทำแล้วมีความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี
11. งานที่ตีความถึงงานที่มีหัวหน้างานที่มีความยุติธรรม
12. ถ้าข้าพเจ้ามีความรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นแล้ว ข้าพเจ้าจะหางานที่ดีได้ง่ายขึ้น
13. งานที่ข้าพเจ้าเป็นเจ้าของธุรกิจเอง ถือว่าเป็นงานที่ดีอย่างหนึ่ง
14. งานที่ตีความถึงงานที่มีส่วนช่วยให้ข้าพเจ้ามีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่าปัจจุบัน
15. การที่บุคคลมีสุขภาพดี มีส่วนช่วยให้เขาได้งานที่ดี
16. งานที่ตีความถึงงานที่ให้สวัสดิการดี
17. การได้ผลการเรียนดี มีส่วนช่วยให้ข้าพเจ้าได้งานที่ดีทำ
18. ผู้ที่มีการศึกษาเล่าเรียน เป็นผู้ที่สามารถมีงานอย่างหนึ่งอย่างใดทำเป็นอาชีพได้
19. งานที่ตีความถึงงานที่มีส่วนช่วยให้ข้าพเจ้าได้เข้าสังคมที่ดี
20. ข้าพเจ้าควรรู้ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในชุมชนของข้าพเจ้า ซึ่งจะช่วยให้

ข้าพเจ้าหางานที่ดีได้

ตัวประกอบที่ 2 เพื่อนและเพื่อนบ้าน ประกอบด้วยตัวแปร 8 ตัวแปร คือ

1. เพื่อนบ้านของข้าพเจ้า มีส่วนช่วยแนะนำงานที่ดีให้แก่ข้าพเจ้า
2. ข้าพเจ้าจะทราบข่าวงานอาชีพต่าง ๆ ได้จากเพื่อนของข้าพเจ้า
3. เพื่อนของข้าพเจ้ามีส่วนช่วยข้าพเจ้าตัดสินใจเกี่ยวกับงานที่ดีได้
4. ข้าพเจ้ารู้จักงานที่ดีได้ โดยดูจากงานที่เพื่อนบ้านทำ
5. ข้าพเจ้าสามารถหางานที่ดีได้ โดยดูจากงานที่สมาชิกในครอบครัวทำ
6. ข้าพเจ้าจะสามารถหางานที่ดีได้ ถ้าทราบว่าเพื่อนของข้าพเจ้าได้ทำงาน

อะไรบ้าง

7. เพื่อนบ้านของข้าพเจ้าจะช่วยหางานดี ๆ ให้ข้าพเจ้าได้
8. ข้าพเจ้าจะทราบข่าวเกี่ยวกับการรับสมัครงานได้จากเพื่อน ๆ ของข้าพเจ้า

ตัวประกอบของการตระหนักรู้ในอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2530 พบว่ามีตัวประกอบที่สำคัญ 3 ตัวประกอบ ซึ่งได้จัดเรียงตัวแปรตามน้ำหนักตัวประกอบดังนี้

ตัวประกอบที่ 1 ค่านิยมและสภาพร่างกาย ประกอบด้วยตัวแปร 19 ตัวแปร คือ

1. งานที่ตีความถึงงานที่ข้าพเจ้าทำเสร็จแล้ว ข้าพเจ้าสามารถรู้ผลงานได้
2. งานที่ตีความถึงงานที่ข้าพเจ้าได้ทดลองใช้ความคิดและข้อเสนอแนะใหม่ ๆ
3. งานที่ดี หมายถึงงานที่มีความมั่นคงถาวร
4. งานที่ตีความถึงงานที่ข้าพเจ้ามีโอกาสเห็นผลสำเร็จที่เกิดจากความพยายาม

ในการทำงานของตนเอง

5. งานที่ตีความถึงงานที่ข้าพเจ้าต้องตื่นตัวทางสติปัญญาอยู่เสมอ
6. งานที่ตีความถึงงานที่ช่วยให้ข้าพเจ้ามีความสุข
7. การที่จะได้งานที่ดีทำนั้น สุขภาพร่างกายของข้าพเจ้าต้องเป็นปกติ
8. งานที่ตีความถึงงานที่มีรายได้พอเพียงกับค่าครองชีพ
9. งานที่ตีความถึงงานที่มีหัวหน้างานที่มีความยุติธรรม
10. งานที่ตีความถึงงานที่ข้าพเจ้ามั่นใจว่าจะมีงานบ่อนให้ทำอยู่เสมอ
11. งานที่ดีต้องการผู้ที่มีสมรรถภาพทางกายดี
12. งานที่ตีความถึงงานที่ให้สวัสดิการดี
13. งานที่ตีความถึงงานที่ข้าพเจ้ามีความรู้สึกว่าจะเมื่อทำแล้วมีความสำเร็จลุล่วง

ไปด้วยดี

14. การที่บุคคลมีสุขภาพดี มีส่วนช่วยให้เขาได้งานที่ดี
15. งานที่ตีความถึงงานที่ข้าพเจ้าได้มีส่วนช่วยสร้างสรรค์ความเจริญให้สังคม
16. งานที่ตีความถึงงานที่ข้าพเจ้าจะต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าหรือมีเหตุใหม่ ๆ
17. ผู้หญิงก็จำเป็นจะต้องได้รับการศึกษาหรือการฝึกหัดพิเศษ เพื่อที่จะได้งานที่ดี
18. ข้าพเจ้าควรมีความรู้พิเศษหลาย ๆ อย่างจึงจะสามารถหางานที่ดีได้
19. งานที่ข้าพเจ้าเป็นเจ้าของธุรกิจเอง ถือว่าเป็นงานที่ดีอย่างหนึ่ง

ตัวประกอบที่ 2 ครอบครัว ประกอบด้วยตัวแปร 7 ตัวแปร คือ

1. พ่อแม่ของข้าพเจ้า มีส่วนช่วยทำงานที่ดีให้แก่ข้าพเจ้า
2. พี่น้องของข้าพเจ้า มีส่วนช่วยทำงานที่ดีให้แก่ข้าพเจ้า
3. พ่อแม่ของข้าพเจ้ามีส่วนช่วยให้ข้าพเจ้าได้รู้จักว่างานที่ดีคืออะไร
4. ครอบครัวของข้าพเจ้า จะมีส่วนช่วยข้าพเจ้าตัดสินใจเกี่ยวกับงานที่ดีได้
5. พ่อแม่ของข้าพเจ้าควรพูดคุยกับข้าพเจ้า เกี่ยวกับงานอาชีพต่าง ๆ
6. ข้าพเจ้าไม่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับงานที่ดีจากการพูดคุยกันในครอบครัว
7. ข้าพเจ้าสามารถทำงานที่ดีได้ โดยดูจากงานที่สมาชิกในครอบครัวทำ

ตัวประกอบที่ 3 เพื่อนและเพื่อนบ้าน ประกอบด้วยตัวแปร 8 ตัวแปร คือ

1. เพื่อนบ้านของข้าพเจ้า มีส่วนช่วยแนะนำงานที่ดีให้แก่ข้าพเจ้า
2. ข้าพเจ้าจะทราบข่าวงานอาชีพต่าง ๆ ได้จากเพื่อนของข้าพเจ้า
3. เพื่อนของข้าพเจ้ามีส่วนช่วยข้าพเจ้าตัดสินใจเกี่ยวกับงานที่ดีได้
4. เพื่อนบ้านของข้าพเจ้าจะช่วยทางด้านดี ๆ ให้ข้าพเจ้าได้
5. ข้าพเจ้าจะทราบข่าวเกี่ยวกับการรับสมัครงานได้จากเพื่อน ๆ ของข้าพเจ้า
6. ข้าพเจ้ารู้จักงานที่ดีได้ โดยดูจากงานที่เพื่อนบ้านทำ
7. การพูดคุยกันในกลุ่มเพื่อน มีส่วนช่วยให้ข้าพเจ้าได้รู้จักงานที่ดี
8. ข้าพเจ้าจะสามารถทำงานที่ดีได้ ถ้าทราบว่าเพื่อนของข้าพเจ้าได้ทำงานอะไรบ้าง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยตัวประกอบของการตระหนักรู้ในอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ศึกษาจากข้อมูลการตระหนักรู้ในอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร มีตัวประกอบสำคัญที่ร่วมกันในทุกกลุ่มตัวอย่างคือ เพื่อนและเพื่อนบ้าน

จากผลการวิจัยนี้ พบว่าตัวประกอบของการตระหนักรู้ในอาชีพของทั้ง 4 กลุ่ม มีตัวประกอบที่สอดคล้องกันคือตัวประกอบด้านเพื่อนและเพื่อนบ้าน เป็นตัวประกอบสำคัญที่พบอยู่ในทั้ง 4 กลุ่ม เด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนี้จะอยู่ในช่วงอายุ 11-15 ปี เป็นส่วนมาก ซึ่งในวัยนี้เด็กจะยังมีความผูกพันอยู่กับเพื่อน ทั้งเพื่อนที่บ้าน และเพื่อนที่โรงเรียน แนวคิดต่าง ๆ ได้เกิดขึ้นและมีการแลกเปลี่ยนกันในหมู่เพื่อน รวมทั้งข้อมูลและความคิดในเรื่องของอาชีพก็เกิดขึ้นและได้มาจากกลุ่มเพื่อนเช่นเดียวกัน จากงานวิจัยในเรื่อง "An Analysis of the needs for career Guidance of Mathayom Suksa Three students in Thailand" ของ Sun, Supa Teerakanog แสดงว่าเพื่อนเป็นที่ปรึกษาในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ตัวประกอบของการตระหนักรู้ในอาชีพของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตัวประกอบที่มีน้ำหนักมากที่สุด คือ ตัวประกอบในเรื่องค่านิยม ซึ่งตัวแปรอันดับที่ 1 คือ งานที่ตีหมายถึงงานที่ข้าพเจ้ามีโอกาสเห็นผลสำเร็จที่เกิดจากความพยายามในการทำงานของตนเอง อันดับที่ 2 คือ งานที่ตีหมายถึงงานที่ข้าพเจ้าได้ทดลองใช้ความคิดและข้อเสนอแนะใหม่ ๆ ซึ่งจะเห็นว่านักเรียนในระดับนี้มองอาชีพจากค่านิยมของตนเอง การให้ความรู้ในเรื่องอาชีพนั้นเกี่ยวข้องกับค่านิยม ดังที่ สวัสดิ์ อุดมโภชน (2530: 10) ได้กล่าวไว้ว่าการให้ความรู้ด้านอาชีพแก่ผู้เรียนต้องให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง รู้จักตนเองตามแนวความถนัด ความสามารถ ความสนใจ และค่านิยม มองตนเองตามสภาพความเป็นจริง ยอมรับข้อจำกัดของตน เลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้ ในเรื่องของงานกับค่านิยมนั้น ซุปเปอร์ (Super cited by Talbert, 1974: 37) กล่าวว่า การที่บุคคลจะมีความพึงพอใจในงานนั้นขึ้นอยู่กับงานที่บุคคลได้ค้นพบทางออกที่ตนจะได้แสดงความสามารถ ความสนใจ บุคลิกภาพ และค่านิยมของตนเองออกมา

นอกจากตัวประกอบในด้านค่านิยมแล้ว ตัวประกอบของการตระหนักรู้ในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่สำคัญ คือ ตัวประกอบด้านเพื่อนและเพื่อนบ้าน ซึ่งตัวแปรที่มีน้ำหนักมากเป็นอันดับ 1 คือ ข้าพเจ้าจะทราบข่าวงานอาชีพต่าง ๆ ได้จากเพื่อนของข้าพเจ้า อันดับ 2 คือ เพื่อนบ้านของข้าพเจ้ามีส่วนช่วยแนะนำงานที่ดีให้แก่ข้าพเจ้า ซึ่งในเรื่องของเพื่อนและเพื่อนบ้านนั้นได้อภิปรายแล้วในตอนต้น

ตัวประกอบของการตระหนักรู้ในอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตัวประกอบที่มีน้ำหนักมากที่สุด คือ ตัวประกอบในเรื่องการศึกษาและสังคม ซึ่งตัวแปรอันดับที่ 1 คือ ข้าพเจ้าควรมีความรู้พิเศษหลาย ๆ อย่างจึงจะสามารถหางานที่ดีได้ อันดับที่ 2 คือ บุคคลที่มีการศึกษาจะได้งานที่ดีทำง่ายกว่าคนที่ด้อยการศึกษา และ อันดับที่ 3 คือ การได้ผลการเรียนดี มีส่วนช่วยให้ข้าพเจ้าได้งานที่ดีทำ ซึ่งจะเห็นว่านักเรียนในระดับนี้ยังมีความนึกคิดว่าการศึกษามีส่วนช่วยให้ได้งานที่ดี ดังนั้นโรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่ที่ให้การศึกษาแก่เด็ก ควรจะได้มีการให้การศึกษที่เหมาะสมแก่เด็ก และพร้อมเสมอในการที่จะจัดประสบการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งสอดแทรกแนวความคิดในเรื่องการศึกษากับงานอาชีพไปให้ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพและสภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อที่จะทำให้เด็กได้มีความมั่นใจและแนะนำการศึกษาที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้ถูกต้อง จากแนวความคิดของเกชเชอร์ ภูกลาง (2531: 17) ได้เสนอไว้ดังนี้ โรงเรียนต้องมีหน้าที่รับผิดชอบเด็กนักเรียน และช่วยให้เขามีความสามารถกับงานที่เขาเลือก จนสามารถไปประกอบอาชีพจริง ๆ ได้

นอกจากในด้านการศึกษาแล้ว นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีการตระหนักรู้ในเรื่องของการงานกับสังคม ซึ่งตัวแปรที่พบก็คือ งานที่ดีหมายถึงงานที่ช่วยให้ข้าพเจ้ามีความสุข งานที่ดีหมายถึงงานที่มีความมั่นคงถาวร

ตัวประกอบของการตระหนักรู้ในอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คือ ด้านค่านิยมและการศึกษา ซึ่งตัวแปรที่มีน้ำหนักมากเป็นอันดับที่ 1 คือ งานที่ดีหมายถึงงานที่ข้าพเจ้ามีโอกาสเห็นผลสำเร็จที่เกิดจากความพยายามในการทำงานของตนเอง นอกจากนี้ยังมองในแง่ที่ว่างานที่ดีจะต้องมีความมั่นคงถาวร มีสวัสดิการที่ดี มีรายได้พอเพียง ซึ่งเป็นค่านิยมอย่างหนึ่งของบุคคล สำหรับในด้านการศึกษานั้น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตรงกับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คือ ข้าพเจ้าควรมีความรู้พิเศษหลาย ๆ อย่างจึงจะสามารถหางานที่ดีได้

สำหรับตัวประกอบของการตระหนักรู้ในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นั้น คือ ด้านค่านิยมและสภาพร่างกาย ซึ่งตัวแปรในด้านค่านิยมนั้นตรงกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพียงแต่ว่าอันดับ 1 นั้น คือ งานที่ตีความถึงงานที่ข้าพเจ้าทำเสร็จแล้ว ข้าพเจ้าสามารถรู้ผลงานได้ ส่วนเรื่องสภาพร่างกายนั้นมีเพิ่มเข้ามาในขั้นนี้ ซึ่งได้แก่การที่จะได้งานที่ตีทำนั้น สุขภาพร่างกายของข้าพเจ้าต้องเป็นปกติ และงานที่ดีต้องการผู้ที่มีสมรรถภาพทางกายดี

ตัวประกอบที่ต่างออกไปจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 คือ ตัวประกอบด้านครอบครัว นักเรียนมีความคิดว่าพ่อแม่พี่น้องมีส่วนช่วยในการให้ความรู้เกี่ยวกับงาน การหางานและการตัดสินใจเกี่ยวกับงาน ดังนั้นการจัดการศึกษาควรจะได้มีการแนะแนว การพูดคุยกับบิดามารดาให้ทัศนคติ และแนวคิดที่ถูกต้องในเรื่องของการงานและอาชีพต่าง ๆ เพื่อจะได้มีการถ่ายทอดให้กับบุตรธิดาของตนต่อไป ในเรื่องนี้กระทรวงศึกษาธิการ ได้เน้นไว้ในวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในบันทึกการนิเทศการศึกษา 2531 หน้า 44 ว่า เพื่อพัฒนา นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาให้มีคุณภาพ มีทักษะความสามารถในวิชาอาชีพ โดยเฉพาะการประกอบอาชีพอิสระสามารถสืบต่อเนื่อง และพัฒนาประสิทธิภาพอาชีพของบิดามารดา หรืออาชีพที่กระทำได้โดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้เกิดความเข้าใจในเรื่องการตระหนักรู้ในอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมากขึ้น ซึ่งจะเป็นแนวทางไปสู่การแนะแนวอาชีพที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผลการวิจัยนี้นักเรียนมีการตระหนักรู้ในอาชีพจากค่านิยม เป็นส่วนมาก มีทั้งค่านิยมในเรื่องผลงาน ความมั่นคง เศรษฐกิจ รวมทั้งมีการตระหนักรู้ในอาชีพจากเรื่องการศึกษา ด้วย การให้ความรู้ในเรื่องอาชีพแก่นักเรียน ควรจะต้องสร้างความตระหนักรู้ให้เกิดขึ้นแก่ตัวนักเรียน สร้างทัศนคติที่ถูกต้องต่อเรื่องอาชีพ มีการให้ความรู้ในเรื่องอาชีพใหม่ ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกอาชีพได้ต่อไป